

zaaknummer 2012-T839 (1)

25 oktober 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. N.D. Geraads,

tegen:

(*wijlen*) **[naam]**,
geboren op [datum] en overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Priesters van het Heilig Hart van Jezus.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 26 maart 2013. Op 18 juni 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens namens de provinciaal overste van de Congregatie van de Priesters van het Heilig Hart van Jezus.

Op 11 september 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. N.D. Geraads. Tevens was ter ondersteuning van klager aanwezig de heer [naam].

Namens de Congregatie is verschenen de heer [naam], plaatsvervangend provinciaal overste. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. R.P. Baetens.

2. De klacht

2.1. Gedurende zijn verblijf in [instelling] te [plaats] in de periode van ongeveer 1962 tot ongeveer 1970 is klager bij herhaling seksueel misbruikt. Vanaf een jaar of 12 à 13 kwam het regelmatig voor dat klager van de broeders straf kreeg. Hij werd dan naar het cachot gebracht. Aangeklaagde en broeder [naam] waren cipers daar en zorgden voor de jongens die in het cachot moesten verblijven. Het was daar dat aangeklaagde heeft geprobeerd klager anaal te verkrachten met zijn penis. Omdat klager veel pijn had aan de anus, zag aangeklaagde hiervan kennelijk af en bleef het bij strelen, pijpen en aftrekken.

Het misbruik ging gepaard met bedreigingen richting klager om vooral met niemand over het misbruik te praten.

Tijdens de zitting van de Klachtencommissie heeft klager aangegeven dat hij de periode van [dag] [maand] 1963 tot [dag] [maand] 1971 in [instelling] heeft verbleven. Voorts heeft hij verklaard dat hij door aangeklaagde is misbruikt vanaf zijn 10de.

- 2.2. Klager is sinds de vroege jeugd bekend met psychiatrische problematiek. Hij lijdt aan angststoornissen, welke door de huisarts worden beschreven als extreem. Klager heeft in verband daarmee een WAO-uitkering. In een gerechtelijke procedure over de uitkering is door een deskundige, [naam] (neuroloog-psychiater) een onderzoek gedaan naar de psychiatrische klachten van klager. Het onderzoeksverslag van [naam] dateert uit oktober 1986, het geeft echter een goed beeld van de achtergronden van klager en de problematiek. In het onderzoeksverslag wordt niet gesproken over eventueel seksueel misbruik, maar wel van ernstige persoonlijkheidsproblematiek, waarvoor de oorzaak werd gezocht in de ouder-kind problematiek. Klager heeft in het verleden nooit over het misbruik kunnen praten, hetgeen verklaart waarom het misbruik in het onderzoeksverslag niet wordt genoemd. Klager schrijft zijn hele leven al met een geheim rond te lopen. Dit geheim zou hij het liefst vergeten, verwijderen uit zijn hersenen. Klager geeft aan dat gesprekken met hulpverleners hem niet meer kunnen helpen, zo diep geworteld zitten de herinneringen. Praten over het misbruik is voor klager als het bekijken van een horrorfilm die steeds wordt herhaald. Klager heeft zichzelf nooit kunnen ontwikkelen. Hij beschrijft het nooit leuk te hebben gehad, hij kan niet lachen en zich ontspannen. Klager heeft inmiddels een WSW-indicatie, maar is momenteel volledig arbeidsongeschikt in verband met darmproblemen en hartstoornissen. Zijn gezondheid is slecht te noemen.
- 2.3. Klager wil zijn verhaal vertellen en voorkomen dat [instelling] vergeten zou worden. Hij is op zoek naar erkenning.

3. De reactie

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

Mr. R.P. Baetens heeft namens de provinciaal overste van de Congregatie van de Priesters van het Heilig Hart van Jezus de volgende schriftelijke reactie gegeven op de klacht:

Het is bij de Klachtencommissie bekend dat er meer klachten aanhangig zijn en zijn geweest tegen aangeklaagde en dat ook reeds enkele klachten over seksueel misbruik gegrond zijn verklaard.

Uit het archiefonderzoek is een voorval gebleken dat de provinciaal overste in het kader van te verschaffen openheid niet onvermeld wil laten. Blijkbaar werd aan aangeklaagde in 1963 een waarschuwing (een monitio) gegeven door de Provinciale Raad van de Congregatie. De tekst van de monitio is niet meer aangetroffen en details daarover evenmin, maar uit de bewaarde vervolgcorrespondentie zelf blijkt van die monitio. Tot in 1984 protesteerde aangeklaagde tegen die waarschuwing, die volgens hem volstrekt onterecht was en die vermoedelijk (maar dat blijkt niet uit de stukken) gebaseerd zou zijn (volgens aangeklaagde) op een beschuldiging dat hij onzedelijke handelingen met een jongen had gepleegd.

Op zich is er zeker heel wat algemeen steunbewijs voorhanden in de vorm van andere klachten tegen deze aangeklaagde, waaronder ook gegrond bevonden klachten. Echter, specifiek steunbewijs ontbreekt totaal voor de klacht van deze klager.

Allereerst is er de stellige verklaring van broeder [naam] die verklaart dat uitsluitend hij zelf in de jaren 1956-1966 (de jaren waarin volgens klager aangeklaagde als cipier van de cachotten jegens hem seksueel misbruik heeft gepleegd) de functie van cipier in de cachotten uitoefende en aangeklaagde in het geheel niet belast was met het toezicht op de cachotten. Verder blijkt uit niets dat klager ooit, voordat de publiciteit rond seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk op de voorgrond trad, zich heeft uitgelaten over het onderwerp. Dat is te meer opmerkelijk omdat klager in 1986 uitvoerig psychiatrisch is onderzocht en in zijn biografische anamnese verklaarde klager destijds evident niets over seksueel misbruik ervaringen door leden van de Congregatie. Hij verklaarde zelfs niets negatiefs over zijn verblijf in [instelling] terwijl hij evident wel toen heeft verteld van nare ervaringen in andere levensfasen. Klager is met zijn relaas voor het eerst naar buiten gekomen omstreeks 2012, toen de publiciteit rondom seksueel misbruik al volledig op de voorgrond was getreden. Het specifiek steunbewijs in deze zaak ontbreekt derhalve volledig. De klacht is volstrekt te weinig onderbouwd en laat te veel vragen open om een advies tot gegrondverklaring te kunnen dragen.

4. De beoordeling

- 4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.
- 4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.
- 4.3. Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden, te weten dat aangeklaagde eenmaal klager met een deel van zijn penis anaal heeft gepenetreerd en dat het overige misbruik heeft bestaan uit het zeer regelmatig strelen, pijpen en aftrekken. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Voorts heeft de Klachtencommissie kennisgenomen van (onder meer) de gegrond verklaarde klachten in de zaken met zaaknummers 2010-T740, 2012-T797 en 2012-T800 waarin eveneens over seksueel misbruik door aangeklaagde wordt geklaagd. Een en ander in onderling verband en samenhang bezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde.

De Klachtencommissie is voorts van oordeel dat de stellige verklaring van broeder [naam] – waarin hij heeft verklaard dat uitsluitend hij zelf in de jaren 1956-1966 (de jaren waarin volgens klager aangeklaagde als cipier van de cachotten jegens hem seksueel misbruik heeft gepleegd) de functie van cipier in de cachotten uitoefende – niet uitsluit dat klager door aangeklaagde is misbruikt.

De Klachtencommissie is verder van oordeel dat het feit dat klager niet eerder het misbruik in [instelling] naar buiten heeft gebracht niet afdoet aan de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde. De klachtencommissie acht het in de onderhavige zaak aannemelijk dat klager niet eerder uitgebreid over het misbruik kon praten. Zij merkt op dat klager blijkens de brief van zijn toenmalig advocaat mr. [naam] van 2 september 2013 in het verleden wel melding heeft gemaakt van regelmatige opsluitingen in de kelder en dat de broeders ergere dingen deden dan mishandelen.

De Klachtencommissie komt dan ook tot een gegrondverklaring van de klacht.

- 4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest.
- 4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.
- 4.6. Over een financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de provinciale overste van de Congregatie van de Priesters van het Heilig Hart van Jezus de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 25 oktober 2013 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, mr. M.P.P.M. Merx en mr. P.R.M. van der Ven pr., leden, bijgestaan door M.H.J. Materman, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.